

HUKUKUN YAPISAL DÖNÜŞÜMÜ ÇERÇEVESİNDE BİYOETİK KODLAR ÜZERİNE GÖZLEMLER

DR ERDEM İLKER MUTLU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ

NEREDEN NEREYE GELDİK..

- ❧ İLK GENESIS KURAMINI İLERİ SÜREN SÜMERLERDEN BERİ YAŞAMIN KUTSALLIĞI ÜZERİNE DURULUR..
- ❧ İNSAN YAŞAMININ KUTSALLIĞI TEOLOJİK DEĞERLERDEN BİRİDİR VE 10 EMİRLE BİRLİKTE ORTAYA ÇIKMIŞTIR:
- ❧ ÖLDÜRMEYİNİZ..

1648'E KADAR SÜREÇ..

- ❧ ÖNCE KÜÇÜK DEVLETLERİN KÜÇÜK SAVAŞLARI SONRA BÜYÜK DEVLETLERİN BÜYÜK SAVAŞLAR.. GÖÇ VE TİCARET HUKUKU TAŞIDI..
- ❧ KISAS İLE CEZALANDIRMA SAVAŞ VEYA KAN DAVASI DIŞINDAKİ ÖLDÜRME NEDENİDİR
- ❧ BAZI AFRİKA KABİLELERİ YEMEK İÇİN ÖLDÜRÜR

1648' E KADAR SÜREÇ..

- ❧ BÜYÜK ROMA İMPARATORLUĞU, BÜYÜK İSKENDER, MAĞRİP, BABİL, PERSLER AKALAR..ANTİK DÖNEMDE DAHİ KAHİNLER VAR: YAŞAM VE ÖLÜME KARAR VERMEDE HÜKÜMDARLAR KADAR ETKİLİ..
- ❧ DAHA FAZLA TOPRAK, KAYNAK VE KEŞİF YAPMA İSTEĞİ SAVAŞI ZORUNLU KILİYOR..YAĞMALAMA BAZI TOPLUMLARIN ÜRETİM ŞEKLİ..

1648'E KADAR SÜREÇ..

- ✧ AZİZ AUGUSTINE ÖLDÜRMEYİNİZ EMRİNE BİR İSTİSNA OLABİLECEĞİNİ İLERİ SÜRMÜŞTÜR
- ✧ KUTSAL TOPRAKLARI GERİ ALMAK İÇİN YAPILACAK SAVAŞLAR KUTSAL SAVAŞLARDIR
- ✧ JUST WAR DOCTRINE ADI VERİLEN BU DOKTRİNLE HAÇLI SEFERLERİ MEŞRULAŞTIRILDI..

1648' KADAR SÜREÇ..

- ❧ HAÇLI SEFERLERİNDEN 30 YIL SAVAŞLARINA KADAR KADAR GEÇEN 500 YIL İÇİNDE MİLYONLAR HAYATINI KAYBETTİ
- ❧ ÖLDÜRMEYİNİZ EMRİNİ YAYMAK İÇİN ÖLMEK..
- ❧ 30 YIL SAVAŞLARI SONUNDA ÖFKELİ AVRUPA PAPAYI İLK KEZ BİR ULUSLARARASI ANTLAŞMAYA ÇAĞIRMADI..
- ❧ SEKÜLER BARONLAR YÖNETİMİ ELE GEÇİRDİ

1648 SÖYLENCESİ..

- ❧ MERKEZİ DEVLETLERİN GÜÇLENMESİ VE KİLİSENİN GÜÇ KAYBETMESİ İLE TEMEL İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNDE BİR PARÇA SEKÜLERLEŞME GERÇEKLEŞTİ..
- ❧ VATANDAŞLIK HAKLARI VE KAMU ÖZGÜRLÜKLERİ KAVRAMLAŞTI
- ❧ TAKİP EDEN YÜZ YIL İÇİNDE AVRUPADA BÜYÜK BİR DEVRİM GERÇEKLEŞTİ

1774-1789

- ❧ DÜNYA'DA İKİ BÜYÜK HAKLAR BİLDİRGESİ ORTAYA ÇIKTI VE GRUP HAKLARINDAN BİREYHAKLARINA GEÇİŞ SAĞLANDI
- ❧ İNSAN TEMSİLCİLERİ ELİ İLE YASANIN ÖZNESİ OLDU..
- ❧ İNSAN VATANDAŞ OLDU: SOYUTLANDI, HAKLARLA DONATILDI, BU HAKLARI VEREN DEVLET MEŞRUIYET KAZANDI

YAPISAL DÖNÜŞÜM..

- ❧ TANRIDAN GELEN EMRİ İLETEN HÜKÜMDARIN SÖZLERİ OLAN İNSAN HAKLARI ARTIK İNSANIN İNSAN OLMASI DOLAYISIYLA VAR.. DOĞUMLA KAZANILAN HAKLAR, DOĞAL HAKLAR..
- ❧ TEORİNİN KENDİSİ TUHAF..
- ❧ İNSAN CANLILAR İÇİNDE BİR TÜR DÜR.. DOLAYISI İLE İNSAN HAKLARI DA BİR TÜR OLMAYA ÖZGÜLENMİŞ HAKLARDIR..

YAPISAL DÖNÜŞÜM..

- ❧ SANAYİ KAPİTALİZMİNİN BAŞLANGICI İLE İNSANIN SOYUTLAŞTIRILMASI: BİREY VEYA VATANDAŞ OLMASI...
- ❧ İNSAN HAKLARININ DOĞAL HAK KURAMI İLE ÖZDEŞLEŞTİRİLMESİ VE ÖLDÜRMEYEN AMA ULUSLAR/SINIFLAR BAZINDA EŞİTLİKÇİ OLMAYAN BİREYSEL HAKLAR ÇERÇEVESİNDE TALEPLİLİK VE OLANAKLILIK ŞARTLI EŞİTLİKÇİ DÜZENLENMESİ..

YAPISAL DÖNÜŞÜM..

- ❧ SONUÇ: İNSAN ÖNCE YAŞAMININ KORUNMASI GEREKEN TEOLOJİK BİR NESNE, SONRA ÖZÜNDE TEOLOJİK ÖGELER OLAN KUTSANMIŞ BİR NESNE, SON OLARAK DA SANAYİ KAPİTALİZMİNİN SALDIRGAN TÜKETİCİLİĞİNE KARŞI KORUNMASI GEREKEN BİR ÜRETİM VE TÜKETİM ARACI..
- ❧ SONUÇ: İNSAN HIÇ BİR ZAMAN ÖZNE OLAMADI..

BİYOETİK KODLAR VE GÜNÜMÜZ TEMEL HAKLAR KODLARI

- ❧ GÜNÜMÜZÜN DİĞER TEMEL HAKLAR KODLARI GİBİ BİYOETİK KODLAR DA SOYUT NESNELEŐTİRME ÜZERİNE KURULUDUR
- ❧ YALNIZ OLAN, KORUNMAYA MUHTAÇ BİREY İÇİN EVRENSEL DEĞERLERİ İLETİŐİMSEL EYLEMLE BİR ARAYA GETİRİP ÖNCEKİ STANDARTLARI OLABİLECEK EN ÜST DÜZEYE TAŐIMAK..

BİYOETİK KODLAR VE GÜNÜMÜZ TEMEL HAKLAR KODLARI

- ∞ KÜRESEL DÜZEYDE İNSANI BİR DEĞER OLARAK GÖRÜP BU DEĞERİ ACQUIS (KAZANIM) OLARAK SUNMAK..
- ∞ BU ACQUIS ZENGİNLEŞTİĞİ KADAR TOPOS (KÜRE) BARIŞ VE GÜVENLİ BİR YER OLACAKTIR- YALNIZ, KORUNMAYA MUHTAÇ AMA GÜVENDE..
- ∞ TEMEL SORUN: justiciabilité (İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİK) ve possibilité (OLANAKLILIK)

MODERN KODLAR..

- ❧ NİÇİN HEPİMİZ OXFORD/HARVARD MEZUNU DEĞİLİZ.. ???
- ❧ ÖNCELİKLE TÜM İNSANLIK BU OKULLARDAN MEZUN OLSAYDI BU OKULLAR BUGÜNKÜ ANLAMDA O OKULLAR OLMAZDI
- ❧ BUNU BİR AN İÇİN DÜŞÜNMEZSEK ANAYASAMIZDA VE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ EK PROTOKOL I MD 3 DE BELİRTİLEN EĞİTİM HAKKI BUNU GÜVENCE ALTINA ALMAKTADIR

URFA'DA OXFORD VARDI DA BİZ Mİ GİTMEDİK

- URFALI İBRAHİM AĞA HIÇ BİR ALT YAPISI OLMADAN OXFORD DA OKUMA HAKKINI İLERİ SÜREMEZ.. ALT YAPISI VAR AMA PARASI YOKSA YİNE BUNU İLERİ SÜREMEZ..DEVLETE GİDİP BENİM OXFORD DA OKUMA HAKKIM VAR PARASINI ÖDEME DİYEMEZ..
- İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİK- OLANAKLILIK..

BİYOETİK KODLAR

- ❧ AVRUPA KONSEYİ BİYOETİK SÖZLEŞMESİ (OVIEDO)
- ❧ ATIFLAR: EVRENSEL BEYANNAME- AVRUPA SÖZLEŞMESİ- İKİZ SÖZLEŞMELER- ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ, AVRUPA SOSYAL ŞARTI- KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI SÖZLEŞMESİ

BİYOETİK KODLAR

- ❧ KONSEY ÜYELERİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ İÇİN İNSAN HAKLARININ SAĞLANMASI BİR ARAÇTIR.. (YANI AMAÇ İNSAN HAKLARININ GÜVENLİĞİ DEĞİL...) (SAVAŞMAYINIZ- ÖLDÜRMEYİNİZ!!!..)
- ❧ İNSAN HEM BİREY HEM DE İNSAN TÜRÜNÜN ÜYESİ OLARAK SAYGI GÖRMELİ (SOYUTLAŞMA VE TÜRE DAYALI REFERANS)
- ❧ İNSAN ONURUNUN GÜVENCE ALTINA ALINDIĞI VARSAYILMAKTA.. (VARDIĞIMIZ SON NOKTA: DEĞER..)

BİYOETİK KODLAR

- ❧ TOPLUMUN TÜM ÜYELERİNE HAKLARI VE SORUMLULUKLARI ANIMSATMA YÖNTEMİ..(DOĞAL HUKUK OLARAK VAR AMA BİZ YAZILI OLARAK SİZE ANIMSATIYORUZ.. TABİ HANGİ TOPLUMDAN SÖZ EDİLDİĞİ KONUSU DA AYRI BİR TARTIŞMA..)
- ❧ YENİ KAVRAM: İNSANIN ÜSTÜNLÜĞÜ.. İNSANIN MENFAATLERİ > BİLİM VE TOPLUMUN MENFAATLERİ (İKİ YENİ ÖZNE: BİLİM VE TOPLUM..)

BİYOETİK KODLAR

- ❧ SAĞLIK HİZMETLERİNE ADİL ERİŞİM:
- ❧ KENDİ YASAL YETKİLERİ DAHİLİNDE (OLANAKLILIK)
- ❧ UYGUN NİTELİKTEKİ SAĞLIK HİZMETLERİ (İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİKTE DERİN SUBJEKTİVİZM: İNGİLTERE - HERCEPTİN HAREKETİ GELİYOR AKLİMIZA İSTER İSTEMEZ..)

BİYOETİK KODLAR

- ❧ BİLGİ EDİNME –AYDINLATILMA – MÜMEYYİZ OLMAYANIN KORUNMASI- ACİL DURUM-
- ❧ CONSENSUS V. PATERNALISM..
- ❧ İLK İKİSİ DOĞRUDAN KONSENSUS.. DİĞERLERİ PATERNALİZM..
- ❧ KONSENSUS ?? EŞİTLER ARASINDA OLUR.. FOUCAULT'NUN KULAKLARI ÇINLASIN..

BİYOETİK KODLAR

- ❧ GENETİK TANI- İNSAN GENOMU-CİNSİYET TERCİHİ
- ❧ BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAPARKEN DİKAT EDİLMESİ GEREKENLER
- ❧ TİCARET YASAĞI.. (!)

SAMARITAN'S STORY..

❧ BİR GÜN YOLDA ÇOK AĞIR BEDENSEL TRAVMAYA MARUZ BIRAKILMIŞ, BİLİNCİ YARI KAPALI BİR İNSAN BULURLAR.. KALABALIK TOPLANIR VE BİR KEŞİŞ GELİR SORAR: SİZLERDEN KİM BU ADAMI EVİNE ALIP İYİLEŞTİRMEK, TEMİZLEMEN, BAKIM VERMEK İSTER DİYE SORAR.. KALABALIKTAN KİMSE GÖNÜLLÜ OLMAZ.. O SIRADA YOLDAN GEÇEN BİR SAMİRİYELİ GELİR VE BEN YAPARIM DER.. KALABALIK ŞAŞIRIR.. ÇÜNKÜ KALABALIK HİÇ BİR ZAMAN SAMİRİYELİLERİ SEVMEZ..

İLK TAŞI KİM ATACAK?

- œ ÖYKÜDE ANLATILAN KİŞİ İNSANOĞLUNUN TA KENDİSİDİR.. O TRAVMALARA NEDEN OLAN İSE ONU KENDİNİN DIŞINDA BİR ŞEY OLMAYA ZORLANMASIDIR..
- œ İYİ-KÖTÜ, DOĞRU- YANLIŞ ANLAM KODLARIMIZ YENİDEN DEĞERLENDİRİLMELİ VE BİYOETİK GİBİ TEKNİĞİN İLERİ DÜZEYDE KULLANILACAĞI ELLERİ KLASİK KODLARIN UMARSIZLIĞINA TESLİM ETMEMELİYİZ..

SONUÇ

İNSAN OĞLU, KLASİK DEĞER
SÖMÜRÜSÜNDEN BÜYÜK
SÖMÜRGEÇİLİKLERE KADAR KİTLESEL
İHLALLER YAPTI.. BU KODLAR BU
İHLALLERE KARŞI OLMASI GEREKİRKEN
ONLARIN ARACI HALİNE GELMEMELİ...

TEŞEKKÜRLER..

- ❧ DR. ERDEM İLKER MUTLU
- ❧ HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HUKUK
FAKÜLTESİ
- ❧ eimutlu@gmail.com